Rok XVI Sobota, dnia 4 stycznia 1936 r. Nr. 3

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:
Miesięcznie w ekspedycji . . . . . 2,00 zł.
Z odnoszeniem i w agencjach . . . 2,10 „
Na poczcie już z odnoszeniem . . . 2,36 „
Strajki i inne nieprzewidziane wypadki zwalniają wydawnictwo z dostarczenia numerów bez zwrotu części kwoty abonamentowej

Dodatki: „Orędownik Powiatowy", „Rodzina", Powieściowy i „Zabory"

CHOJNICE, UL. CZŁUCHOWSKA 13 — TELEFON 44

Redaktor odpowiedzialny: STEFAN KORYTEK
Redakcja przyjmuje interesantów codziennie od godz. 10 — 11 i od 17 — 18.
Rękopisów Redakcja nie zwraca.
Wydawca: WŁADYSŁAW JULJUSZ SCHREIBER W CHOJNICACH

CENY OGŁOSZEŃ:
za wiersz petitowy 6-cio łam. lub jego miejsce w dziale ogłoszeniowym 15 gr., za wiersz mm. 4 łam. lub jego miejsce w dziale redakcyjnym 40 gr., za ogłoszenia tabelaryczne 50% drożej.
Ogłoszenia z zagranicy 100% drożej.
P. K. O. 201.032.
Odbito w drukarni J. Schreibera w Chojnicach.

Oddłużenie drobnego rolnictwa

Wśród mieszkańców miast utrwaliło się przekonanie, że dzięki ustawom oddłużeniowym zadłużenie rolnictwa dotychczas zmniejszyło się b. wydatnie i że położenie rolnika obecnie poprawiło się znacznie. Jest to błąd i to błąd bardzo szkodliwy. Ustawy oddłużeniowe zmniejszyły długi rolnictwa w bardzo nieznacznym sstssospniuBG tssię stwRa ie.iulars stopniu, co wynika choćby z tego, że cały kredyt na rynku zorganizowanym (w bankach, w instytucjach kredytowych) pozostał nietknięty, wszystkie zaś ulgi dotyczą przeważnie obniżenia oprocentowania, oraz rozłożenia na raty samego długu. Ulgi te są niewątpliwie poważne, ale stąd do zmniejszenia samego zadłużenia jeszcze bardzo daleko.

Potwierdzają to w zupełności badania Państwowego Instytutu Naukowego w Puławach nad mniejszemi gospodarstwami rolnemi o obszarze 2-50 ha. Badania te (prowadzone od r. 1931, wyniki zaś są ogłaszane drukiem corocznie, odtwarzarzc rzeczywiste stosunki, panuj. na wsi), nie są prwadzone pod kątem widzenia żadnego stronnictwa politycznego czy partji i dlatego w zupełności zasługują na zaufanie. Zresztą nikt nie postawił nawet zarzutu, aby przytaczane tam cyfry mogły być nieprawdziwe. Dlatego też piszący i mówiący o położeniu wsi, stale przyłączają materjały, gromadzone przez Instytut Państwowy w Puławach.

Obecnie ukazała się w druku nowa książka Instytutu, dotycząca zadłużenia gospodarstw mniejszych na dz. 1 lipca 1935 r. Ponieważ dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej o upo- Prezydenta Rzplitej o uporządkowaniu zadłużenia właścicieli gospodarstw wiejskich, o których tak dużo mówiono, ukazały się w październiku 1935 r., przeto można się było spodziewać, że zadłużenie rolnictwa uległo bardzo dużemu spadkowi." Cyfry jednak, bardzo starannie zgromadzone przez Instytut Puławski, mówią zupełnie coś innego.

W r. 1931, kiedy rozpoczynano badania w tej sprawie, 1 ha użytków rolnych był obciążony przeciętnie długiem w sumie 341 zł. W r. 1934 dług ten zmniejszył się do 245 zł., a w dniu 1 lipca 1935 r. wynosił 231 zł. A więc pod wpływem dekretów październikowych z r. ub., o których była mowa, zadłużenie zmalało zaledwie o 5.7 proc. Każdy bezstronny człowiek przyzna, że stąd jeszcze bardzo daleko do dużej poprawy w rolnictwie.

Tłumaczy się to różnemi przyczynami. Jak mówiliśmy wyżej, ustawy oddłużeniowe zmniejszają samo zadłużenie bardzo nieznacznie. Następnie trzeba wziąć pod uwagę, że pomimo trudnego położenia rolnik płacił ile tylko mógł i dlatego obniżał swe zadłużenie niezależnie od dekretów październikowych. Trudno zaprzeczyć również, że byli i tacy, co nie płacili, choć mogli, licząc na dalsze ulgi.

Na wysokość zadłużenia duży wpływ miało również dokładne obliczenie samego długu. Rolnik zwykle wiedział, ile pożyczył, ale po większej części nie zdawał sobie sprawy, ile jeszcze winien z tytułu zaległych procentów, kosztów sądowych, komornika itd. Dopiero zwykle w urzędzie rozjemczym dowiadywał się, że do właściwego długu trzeba dodać jeszcze i wyżej wymienione koszta, co oczywiście nie zmniejszało zadłużenia. W świetle powyższych okoliczności nie powinno dziwić nikogo, że zadłużenie rolnictwa pomimo ustaw oddłużeniowych zmniejsza się bardzo powoli. Badania Instytutu w Puławach w zupełości to potwierdzają.

Jeżeli wziąć pod uwagę różne rodzaje zadłużenia rolniczego, to się okaże, że zobowiązania z tytułu zaciągniętych pożyczek gotówkowych w ciągu ostatniego roku zmniejszyło się o 7,7 proc. (z 182 do 168 zł. na 1 ha.), głównie skutkiem obniżenia należności Państw. Banku Rolnego.

Zadłużenie z tytułu kredytu towarowego spadło o 22.2 proc. (z 9 na 7 zł. na 1 ha.), zaległości podatkowe (państwowe i samorządowe) oraz z tytułu świadczeń społecznych pozostały bez zmiany (12 zł.), natomiast zadłużenie, spowodowane spłatami rodzinnemi, wzrosło o 4,8 proc. (z 42 na 44 zł. na 1 ha.)

Pomimo częstych działów rodzinnych w naturze co prowadzi do coraz większego rozdrobnienia własności rolnej, zadłużenie z tego tytułu wzrasta, zwłaszcza tam, gdzie dalsze rozdrabnianie gospodarki rolnej jest bądź zupełnie niemożliwe, bądź prowadzi do tworzenia zbyt małych gospodarstw, nie zapewniających ich właścicielom i jego rodzinie utrzymania.

Przytoczone cyfry stwierdzają, że dotychczasowe ulgi, zapewniając rolnikowi drobnemu zmniejszenie oprocentowania i rozłożenie na raty sum dłużnych, w małym tylko stopniu obniżyły samo zadłużenie, a położenie rolnictwa bardzo nieznacznie uległo poprawie.

———

Reforma postępowania egzekucyjnego

Zniżenie opłat egzekucyjnych

Warszawa. W niedługim czasie ma się ukazać rozporządzenie, nowelizujące przepisy egzekuc. Opłaty egzekucyjne mają być zniżone bardzo wydatnie. Tak np. opłata za upomnienie, dotyczące sumy do 20-tu złotych, ma wynosić 25 gr., zamiast jak dziś 1,50 zł. Podobno zniżono i inne opłaty, np. opłata za zajęcie ruchomości przy małych sumach będzie zniżona ze zł 1,50 do 50 groszy.

Opłaty za upomnienia, zajęcie itp. przy wszystkich niższych sumach, będą obniżone mniej więcej o połowę, natomiast przy wyższych sumach, mają być nieco podwyższone.

Wierzyciele nieskarbowi (samorządy, ubezpieczalnie) będą obowiązani wysyłać płatnikowi najpierw bezpośrednie upomnienia z zagrożeniem wdrożenia egzekucji przez skarbową władzę egzekucyjną, jeżeli płatnik w ciągu 9-ciu dni nie zapłaci należności.

Dzięki temu uda się zmniejszyć ilość upomnień egzekucyjnych, wysyłanych przez urzędy skarbowe i ułatwi się sprostowanie błędnych wymiarów, które się często zdarzają w naszych ubezpieczalniach.

Doniosłą inowację wprowadzi nowe rozporządzenie przy egzekucji podatków od włościan. Mianowicie wysyłane będą upomnienia zbiorowe do sołtysów, obejmujące wszystkich płatników, zalegających z podatkami w danej wsi. Dopiero w razie bezskuteczności takiego upomnienia wdrożona będzie egzekucja. W ten sposób na wsi będą obniżone koszty egzekucji podatków od drobnych rolników.

Krwawe demonstracje studentów

w Egipcie

Kair. Pomiędzy kilkutysięcznym tłumem manifestujących studentów, a policją doszło do starcia, podczas którego jeden student został ciężko ranny, a 8 policjantów odniosło lekkie obrażenia. Doszło również do starcia pomiędzy policją a uczniami szk. średnich. Policja była zmuszona do użycia broni palnej. 15 uczniów i kilku policjantów jest rannych.

Studenci zniszczyli całe wewnętrzne urządzenie jednej ze szkół rządowych w dzieln. Abbasieh. Policja zmuszona była do użycia broni palnej. Pragnąc uniknąć poważniejszych ran, strzelano śrutem. 15 studentów i liczni policjanci są ranni.

———

Protestacyjna nota abisyńska

do Ligi Narodów

Genewa. Do sekretarjatu Ligi Narodów wpłynęła nota rządu abisyńskiego, w której tenże zaprzecza wiadomościom, jakoby wojska abisyńskie używały kul dum-dum. Nota powołuje się na list major belgijskiego Doth, który twierdzi, że dokonywując inspekcji w listopadzie zajetego później przez wojska włoskie składu amunicyjnego w Taffari Ketama, nie znalazł tam tego rodzaju nabojów.

W drugiej części noty, rząd abisyński zarzuca wojskom włoskim palenie kościołów, systematyczne tępie ludności cywilnej oraz używanie gazów trujących.

Oburzenie w Szwecji

spowodu bombardowania szpitala Czerw. Krzyża w Abisynji.

Londyn. Agencja Reutera donosi ze Sztokholmu: Poselstwo włoskie jest specjalnie strzeżone przez oddziały policji konnej. W czasie uroczystości noworocznych przejawiał się nastrój antywłoski. Liczne nabożeństwa w wigilję Nowego Roku zamieniły się w nabożeństwa żałobne za dusze ofiar, które zginęły w czasie bombardowania ambulansu szwedzkiego pod Dolo. Liczne organizacje przygotowują się do olbrzymich manifestacyj, protestujących przeciwko bombardowaniu szpitali.

Paryż. Agecja Havasa donosi z Addis Abeby: Wiadomość o zbombardowaniu ambulansu szwedzkiego Czerwonego Krzyża w pobliżu Dolo wywołała oburzenie wśród lekarzy wszystkich narodowości, którzy przybyli do Abisynji celem okazania pomocy chorym i rannym. Przedstawiciele Czerwonego Krzyża udali się do pałacu cesarskiego, ażeby naradzić się z wyższymi urzędnikami abisyńskimi nad sposobem zaprotestowania przeciwko powtórnemu pogwałceniu konwencyj międzynarodowych. Delegat międzynarodowej organizacji Czerwonego Krzyża wystosował energiczny protest do Ligi Narodów.

Paryż. Agencja Havasa donosi z Sztokholmu: Cała Szwecja pogrążona jest w głębokiej żałobie spowodu nieszczęścia, jakie spotkało misję szwedzką w Abisynji. Flagi w Sztokholmie są spowite krepą, mimo, że ani Czerwony Krzyż szwedzki, ani min. spr. zagr. nie otrzymały dotychczas wiadomości oficjalnych o rezultatach bombardowania.

W kilku wierszach

— **Min. Spraw Wojsk.** wprowadza z dniem 1 lutego 1936 r. jednolite czapki ze sztywnem denkiem w całem wojsku.

— **W warszawskim okręgu sądowym** w roku ub. ogłoszono 70 upadłości i 4 nadzory. W 1934 r. liczba upadłości wynosiła 88, zaś nadzorów 16.

— **W zwiazku z odszukaniem i odtransportowaniem balonu polskiego** z zawodów o puhar Gordon Benneta w 33 r. konsul generalny R. P. w St. Zjednoczonych, dr. J. Adamkiewicz, udekorował kilka osób odznakami Polonia Restituta oraz srebrnemi krzyżami zasługi.

— **Do dnia 15 bm.** muszą powrócić do Polski dwaj b. dyrektorzy zakładów Żyrardowskich, oskarżeni o udział w głośnej aferze na szkodę polskich akcjonarjuszów.

— **Zmarł amb. niemiecki** w Paryżu, Roland Koesler. Koesler zachorował na zapalenie płuc.

— **Pod Orłowem** w drodze z Gdańska do Gdyni osiadł na mieliźnie statek fiński „Kastelholm". Po 4 godzinach holowniki zdołały statek ściągnąć z mielizny.

„Pokojowe" zarządzenia Hitlera

Berlin. Ukazała się na półkach księgarskich niezwykle interesująca broszura niemiecka, zawierająca pierwszy urzędowy komentarz do ustaw norymberskich.

Autorzy wspomnianej broszury dwaj radcy ministerstwa spraw wewnętrzych Rzeszy, dowodzą m. in., że zgodnie z intencją kanclerza Hitlera zarządzenia ustaw norymberskich mają być środkiem do zapoczątkowania pacyfikacji stosunków między narodem niemieckim i żydowskim, nie zaś środkiem uwieczniania nienawiści rasowych.

———

Broń do Z. S. R. R.

wywożą Niemcy.

Paryż. Berliński korespondent „Information" donosi, iż rząd niemiecki zniósł zakaz wywozu materjału wojennego do Rosji Sowieckiej. Zarządzenie to pozostaje w związku z wielką kampanją, jaką przygotowuje niemiecki przemysł zbrojeniowy, celem powiększenia z wiosną swego eksportu.

Tragiczny sylwester pary małżeńskiej

Kłopoty pieniężne przyczyną samobójstwa

W Warszawie przy ul. Żulińskiego nr. 8 zamieszkiwał 43-letni inż. Feliks Gurgul-Kazanowski z 35-l, żoną, Zofją Ewą.

Onegdaj po południu w mieszkaniu inżyniera rozległy się strzały.

Po dostaniu się do mieszkania, dozorca zauważył w pierwszym pokoju przy oknie, wśród rozbitych i przewróconych doniczek z kwiatami, leżącą w kałuży krwi Zofję Kazanowską. W drugim pokoju na tapczanie, siedział oparty o ścianę mąż, trzymając prawą rękę pod kamizelką. Marynarka wisiała nieopodal na krześle. Jeden rewolwer leżał na tapczanie, drugi rewolwer porzucony był na podłodze.

Dozorca niezwłocznie zawiadomił policję 12-go komisarjatu oraz pogotowie, którego lekarz stwierdzil śmierć Kazanowskiego wskutek rany postrzałowej w okolicę serca, zaś żonę jego ranną w szyję i głowę dwoma strzałami. W stanie ciężkim przewiózł ją do szpitala Dz. Jezus, gdzie zmarła.

Wyjaśnienie tajemnicy zabójstwa i samobójstwa u progu Nowego Roku małżonków Kazanowskich policja znalazła w testamencie spisanym na niewielkich karteczkach, pozostawionych na biurku, pod szklaną popielniczką. Jedna z karteczek zawierała następujące słowa: „Niestety, musimy z życia zrezygnować, gdyż zawiodły nas nadzieje wybrnięcia z kłopotów pieniężnych. Popełniamy samobójstwo dobrowolnie. Proszę zawiadomić znajomych" Tu wymieniono kilka nazwisk osób spośród krewnych i znajomych.

Druga dotyczyła pieska:

„Prosimy oddać Lalusia w dobre ręce, lub zabić go.

Wreszcie na trzeciej kartce wypisana była prośba o zapłacenie 8 zł 30 gr. za mleko.

Małżonkowie Kazanowscy prowadzili kulturalny i spokojny tryb życia. On zajmował się administracją domów, głównem źródłem utrzymania była administracja domu jednej z spółdzielni.

Wczoraj w południe Kazanowscy zwolnili służącą, dając jej wychodne do wieczora. Mniejwięcej na pół godziny przed rozegraniem się dramatu, inż. Kazanowski zeszedł na dół i oddał dozorcy klucze od mieszkania, mówiąc: „Jak przyjdzie wieczorem Marysia, to proszę oddać jej klucze My wybieramy się do teatru i nie będzie nas w domu".

Dozorca przypomniał sobie, że ma kwit na komorne za grudzień. Czekał więc kilkanaście minut w bramie, aby go doręczyć Po kwadransie poszedł na górę, gdzie zauważył półprzymknięte drzwi.

Zapukał. We drzwiach ukazał się, silnie wzburzony, bez marynarki inżynier. Dowiedziawszy się, że chodzi o komorne, powiedział:

Proszę przyjść jutro Dziś już nie mam czasu.

W niespełna 15 minut później krzyki rozpaczliwe Kazanowskiej, która zlękła się widma śmierci, zaalarmowały lokatorów.

Niemcy wywiązują się

z zawartej umowy handlowej

Umowa polsko - niemiecka, która tak trudno dochodziła do skutku - jest wykonywana z dokładnością każdego przecinka. Eksporterzy nasi, którzy wywieźli towary w listopadzie i częściowo w grudniu, o ile pieniądze zostały przekazane przez odbiorcę do firmy rozrachunkowej po stronie niemieckiej, otrzymali swoje należności natychmiast W roku 1934 nasi eksporterzy musieli czekać po kilka miesięcy i aby móc pieniądze otrzymać, byli poprostu zmuszeni do dużych opustów, które równały się 20 proc. należnej sumy.

W roku 1935 te trudności, które były przy zeszłorocznej umowie zahamowaniem naszego eksportu, nie mają miejsca. Obrót nasz, który wyniósł od 20 listopada do 10 grudnia — 2½ miljonów, został całkowicie pokryty, bez naruszenia rezerwy, którą złożono po stronie niemieckiej w wysokości 10 miljonów na wypadek braku pokrycia. W rozmowie z eksporterami daje się wyczyć, że gdyby ceny poszczególnych towarów były nieco wyższe (za to ponoszą odpowiedzialność nasze związki branżowe), to tegoroczna umowa handlowa polsko - niemiecka byłaby zadawalniającą, jak dla rolnika, tak i eksportera.

Jak się dowiadujemy z miarodajnych źródeł, pokrycie pieniężne na nasze produkty jest zabezpieczone do dnia 31 stycznia b r, a ponieważ nad regulowaniem wywozów i przywozów czuwa specjalna komisja mieszana, jak z jednej, tak i z drugiej strony, należy przypuszczać, że w tegorocznej umowie zamrożenia kapitałów wogóle nie będzie.

2 pożary w ciągu doby

w siedzibie Pol. Akademji Literatury

WARSZAWA. W gmachu Bibljoteki Narodowej, w pałacu Potockich w Warszawie a zarazem w siedzibie Polskiej Akademji Literatury przy Krak. Przedmieściu 32, wskutek zapalenia się sadzy w przewodach kominowych, wynikł dwukrotnie pożar.

Pierwszy pożar powstał o godz. 2 w nocy i został zlokalizowany przed przybyciem oddziałów straży pożarnej.

Drugi wybuchł o godz. 11 w poł Wartownicy strażaccy, pozostawieei na miejscu po pierwszym pożarze, dostrzegli w szczelinach, w przewodzie kominowym, w pobliżu sali bibljoteki, •gień.

Niebawem zaczęły wydobywać się ze szczelin kłęby dymu.

Na miejsce przybył drugi oddział straży.

Wyrąbano na pierwszem piętrze sufit, oraz belkę w przewodzie kominowym-

Podczas akcji ratunkowej na szczęście nie ucierpiały książki, dużej wartości, znajdujące się w sali.

Po dwu godzinach pożar ugaszono.

Bunt więźniów we Włocławku

170 skazanych manifestuje głodówkę

Władze centralne w stolicy otrzymały alarmującą wiadomość o buncie więźniów w więzieniu we Włocławku (województwo warszawskie). Jeszcze onegdaj w więzieniu tem rozległy się krzyki więźniów i bicie w drzwi oraz tłuczenie sprzętów. Straż więzienna nie mogła uspokoić zbuntowanych więźniów i była bezradna. Krzyki trwały kilka godzin.

Jak się okazało był to protest przeciwko naczelnikowi więzienia, który rzekomo miał w ostatnich czasach zmniejszyć racje żywnościowe dla więźniów. Ilość biorących udział w manifestacji więźniów wynosiła 270 ludzi. Po kilku godzinach więźniowie się uspokoili, ale wczoraj nie tknęli pożywienia i ogłosili głodówkę do czasu przychylnego załatwienia ich pretensyj.

Ponieważ żądania ich nie zostały natychmiast zaspokojone, więźniowie wznowili wznoszenie okrzyków, zachowywali się jednak w celach pozatem spokojnie. Krzyki co jakiś czas są wznawiane. Bunt jednak wygasa. Wczoraj wieczorem brało udział w głodówce już tylko 170 więźniów, inni przyjęli pożywienie. W manifestacji brali udział tylko więźniowie kryminalni.

Za 100 zł. powiesił kobietę

bo nie miała odwagi się zabić

WILNO. W 1933 r. zgłosił się do I komisarjatu P. P. osobnik, oświadczając, że natknął się w lesie Burbiskim na zwłoki młodej kobiety bez ubrania, wiszące na drzewie. W pobliżu znaleziono walizkę i listy do rodziny, z których wynikało, że denatka, Kaczerbińska, właścicielka sklepu w Widzach, popełniła samobójstwo.

Wobec tego sprawę umorzono. Obecnie został aresztowany niejaki Andrzej Narejko, który podczas świąt wygadał się po pijanemu, że prześladuje go cień powieszonej kobiety. Narejkę aresztowano i podczas badania zeznał on, że spotkał Kaczerbińską pewnego dnia na rynku. Zapytała go gdzie jest najbliższy las.

Za wskazanie dała mu pewną sumę pieniędzy i następnie oboje udali się do restauracji, gdzie razem pili, a później poszli do lasu. Tam Kaczerbińska oświadczyła, że cierpi na nieuleczalną gruźlicę i pragnie umrzeć, niema jednak odwagi odebrać sobie życia Wobec tego prosiła towarzysza, by ją powiesił. Gdy Narejko wahał się, Kaczerbińska dała mu 100 zł.

Za tę sumę powiesił ją. Od tego jednak czasu trapiły go wyrzuty sumienia... aż w obecne święta Bożego Narodzenia zdradził swą tajemnicę.

Beszczelne zachowanie się żyda

wobec urzędnika komunalnego

Warszawa. Poborca opłat miejskich za prawo hadlowania na ulicy p. Ciślicki, udał się wraz ze swym pomocnikiem, p Malanowskim, do hal Mirowskich, celem zainkasowania od licznie zebranych tam kupców żydowskich jednozłotowych opłat. Gdy funkcjoarjusze miejscy zwrócili się do handlarzy z wezwaniem do płacenia, jeden z nich począł im wymyślać, kończąc swe wymysły zwrotem, iż „polskim świniom płacić nie będziemy".

Oburzony tem p. Ciślicki polecił swemu pomocnikowi zatrzymać owego handlarza. Na obydwóch funkcjonarjuszy miejskich rzuciła się wówczas gromada handlarzy żydowskich i dotkliwie pobiła ich.

Na widok zajścia nadbiegł policjant, który zatrzymał handlarza, wymyślającego funkcjonarjuszom miejskim. Przeprowadzono go do komisarjatu, gdzie podał się za Chaima Berszteina.

Policja prowadzi dochodzenie celem wykrycia sprawców napaści na funkcjonarjuszów miejskich.

Kontrola małżeńska

a tajemnica zawodowa

Czy mąż ma prawo kontrolować korespondencję swojej żony, jeśli ta jest lekarzem medycyny?

Tego rodzaju przypadek rozważany był przed sądem w Tuluzie, a skargę przeciwko niedyskretnemu mężowi wniosła niejaka pani Robert, lekarka, która zabroniła swemu mężowi otwierać swoją korespoidencję. Małżonek nie zwracał uwagi na jej zakaz i kontrolował listy, przychodzące do żony.

Ciekawa ta i niezwykła sprawa zakończyła się następującem orzeczeniem trybunału:

„że swoboda osobista kobiety, wykonującej zawód lekarki doktora medycyny, powinna być uszanowana i że nikt, nawet jej własny małżonek, nie ma prawa naruszania ekskluzywności jej tajemnic zawodowych, jakie niewątpliwie zawarte mogą być w listach"

W ten sposób lekarka uzyskała swobodę korespondowania i uniemożliwiła małżonkowi niedyskrecję w zakresie jej spraw zawodowych.

7 godzin

nad przepaścią śmierci

Paryż. Na kolejce linowej w pobliżu Chamoix miał miejsce wypadek, który omal nie pociągnął za sobą tragicznych następstw.

Wagon z 20 turystami wykoleił się i zawisł w powietrzu na wysokości 2 tys. metrów. Pomocniczy kabel nie dopuścił na szczęście do runięcia w przepaść wagonu, który po 7 godzinach uciążliwej pracy wśród zamieci śnieżnej udało się osadzić na linie.

Naskutek tego wypadku w powietrzu pozostawał również przez ten czas inny wagon, którym jechał m. in. deputowany m. Paryża, przewodniczący Jeunesses Patriotes, Taittinger.

Chroba Baden-Powella

Londyn. Naczelny skaut, lord Baden Powell, podróżując obecnie wzdłuż zachodniego brzegu Afryki, zapadł na tropikalną gorączkę. Aczkolwiek nie jest to ciężka choroba, — jednak wobec sedziwego wieku naczelnego skauta, który liczy 79 lat, budzi ona pewne obawy.

Powtórne skazanie żonobójcy

Poznań. Sąd Apelacyjny rozpatrywał wczoraj powtórnie sprawę Jana Langego, bigamisty i żonobójcy, skazanego przed Sąd Okręgowy na karę śmierci. Wyrok ten został już zatwierdzony przez instancję apelacyjną. Morderca odwołał się jednak do sądu Najwyższego, który przekazał ją do powtórnego rozpatrzenia, polecając zasięgnąć o oskarżonym opinji biegłych psychjatrów. Wczoraj sąd Apelacyjny wysłuchawszy zeznań biegłych, postanowił poprzedni wyrok zatwierdzić, skazując temsamem Langego na karę śmierci po raz trzeci.

Wybryk natury

Dziecko o 3 głowach na jednej nodze.

W Oleszy obok Stanisławowa zdarzył się fantastyczny wybryk natury.

Małżeństwu Wiszatyckich, gospodarzy, urodziło się dziecko o trzech głowach i jednej nodze.

Dziecko urodziło sie żywe, jednak po godzinie zmarło.

Dookoła zagrody Wiszatyckich gromadzą się tłumy mieszkańców z okolicznych wsi, którzy komentują ten wypadek jako przyjście belzebuba, zwiastujące grożące nieszczęście.

Najdroższe miasta

w Polsce.

Do najdroższych miast w Polsce pod względem cen za środki żywnościowe, należą: Kraków, Katowice i Lwów.

W Małopolsce do najdroższych należą w nast. kolejności miasta: Kołomyja, Borysław, Drohobycz, Przemyśl, Rzeszów, Stryj i Stanisławów.

KRONIKA

Piątek 3 stycznia

Dziś: † Daniela
Jutro: Tytusa B.
Pojutrze: Tolesfora
Wschód słońca 7.44
Zachód słońca 15.36

Podziękowanie.

W dalszym ciągu nadesłali dary gwiazdkowe dla żołnierzy 1 Baonu Strzelców:

1. Firma Nürnberg Chojnice
2) Ogrod. P. Bartkowiak Chojnaty
3) P. Skorzyński Michał — Ogorzeliny,

którym to szlachetnym P. P. ofiarodawcom, którzy i w roku bieżącym pamiętając o szarym żołnierzu, pełniącym twardą służbę w tradycyjną noc wigilijną, złożyli dary gwiazdkowe — składam tą drogą najserdeczniejsze podziękowanie.

Dowódca Garnizonu
w. z. (—) Gieruszczak W. mjr.

Bal czeladzi.

W niedzielę, 5 bm. w hotelu „Urban“ odbędzie się karnawałowy bal Katol. Stow Czeladzi.

Ponieważ zabawa Stowarzyszenia wywołała wielkie zainteresowanie wśród wszystkich miłośników tańca, przeto przygotowuje się moc zupełnie nowych urozmaiceń.

Gośce napewno wyniosą z tej zabawy dużo miłych wrażeń i zadowolenia. A więc pamiętajmy o niedzielnym balu czeladzi.

Paczki pocztowe do Niemiec.

Miejscowy Urząd Pocztowo-Celny Chojnice 2 (Dworzec) zawiadamia, że Ministerstwo Skarbu pismem Nr. IV-35968-3-35 z dnia 21 grudnia br. zwolniło wysyłających od przedkładania świadectw rozrachunkowych przy wysyłce towarów w punktach pocztowych, o ile wartość towaru nie przekracza 50 zł.

Dotyczy to również wysyłanych do Niemiec artykułów żywnościowych. Nadmienia się jednak, że przywóz wszelkiego rodzaju wędlin do Niemiec jest zakazany i paczki z tego rodzaju zawartością są przez niemieckie władze celne zwracane.

Odbiór bekonów.

Zawiadamiam członków Koła producentów trzody chlewej, że w przyszłym tygodniu odbiór bekonów kontraktowych dla fabryki w Chojnicach nastąpi w środę, dnia 8 stycznia b. r. Prezes.

Wstęp bezpłatny na wieczorek karnawałowy Akademików.

W dniu 4 bm. o godz. 21-ej w sali p. Urbana odbędzie się doroczna zabawa karnawałowa Akademików.

Impreza budzi tem większą ciekawość, że wejście na wieczorek jest bezpłatne. Szatnia 2,— zł.

Obchód gwiazdkowy w Pawłówku.

W Pawłówku urządziło Katolickie Stow. Młodzieży m. w sali p. Januszewskiego zwyczajem dorocznym wieczorek gwiazdkowy.

Na samym wstępie ks. asystent Sobisz powitał gości i wygłosił krótkie przemówienie o tradycji wigilijnej i choince. Poczem zespół amatorski K. S M. z Pawłówka odegrał sztukę teatralą pod tyt. „Jasełka“, przyjętą przez publiczność hucznemi oklaskami.

Po przedstawieniu dzielono się opłatkiem i wszyscy zasiedli do wspólnej kawki.

Po obdzieleniu przez św. Mikołaja wszystkich podarkami, zaimprowizowano różne gry i niespodzianki oraz krótką zabawę taneczną.

Wybryk.

W nocy z 1 na 2 bm. rolnikowi z Grusbergu jacyś osbnicy zapchali snopkiem słomy komin, oraz zatopili w stawku wrota od parkanu.

Sprawcami niefortunnego wybryku okazali się nieletni Paweł Nitka oraz służąca rolnika Hamerskiego z Grunsbergu.

Z KINA

Królewski kochanek.

Frederick March, bohater „Dr. Jekylla“ wystąpi w nowym filmie p. t. „Królewski kochanek“.

Piękny ten obraz zainscenizowany z talentem i kulturą, posiada obok pięknie skomponowanego romansu, dużo humoru i satyrycznego zacięcia.

Frederick March jest tu partnerem Claudette Colbert, znakomitej aktorki, która wsławiła się swoją kreacją królowej Poppei w obrazie de Mille'a „W cieniu krzyża“. Premjera „Królewskiego kochanka“ dziś w kinie Nowości.

Sprawa o kulturę Kaszub

Dr. Skopowski przeciw „Słowu Pomorskiemu“

Przed Sądem Okręgowym w Chojnicach na sesji wyjazdowej w Kościerzynie toczyła się w grudniu ub. roku sprawa o zniesławienie instruktora oświatowego z Kościerzyny, dr. Skopowskiego, przez „Słowo Pomorskie“. Dziennik ten zamieścił artykuł, będący odzwierciadleniem konferecji nauczycielskiej z dnia 8 września 1934 r., na której dr. Skopowski użył kilku obraźliwych zwrotów pod adresem Kaszub. Mówił: tutaj ludzie nie wiedzą, że jest Polska, że Kaszubi są brudni i niechlujni. 80 proc. tutejszej ludości, to ślepcy duchowi, uważaja się przedewszystkiem za katolików, Kaszubów a dopiero na końcu za Polaków.

Dr. Skopowski w odniesieniu do nauczycieli użył zwrotu, że bezpartyjną może być tylko krowa. Kościerzynę nazwał Azją. O Tow. Czytelni Ludowych powiedział, że to jest stary grat.

Przewód sądowy potwierdził prawdziwość artykułu, zamieszczonego przez „Słowo Pomorskie“.

W mowie obrończej adw. dr. Ossowski określił wywody instruktora oświatowego, jako ciężką zniewagę ludności kaszubskiej, w której obronie występowało „Słowo Pomorskie“.

Przewód sądowy był wznowiony 30 grudnia, celem przesłuchania dodatkowych świadków.

W dniu 2 stycznia sąd ogłosił wyrok. Oskarżonego red. Łukomskiego uwolniono od zarzutu pomówienia, zasądzono zaś na 100 zł. grzywny za użycie zniewgi osobistej przez „Słowo Pomorskie“ „kulturträger“. Koszta zostały odpowiednio rozdzielone.

Posłowie i senatorowie rolnicy

jeszcza nie uzgodnili się między sobą

Poseł gen. Łucjan Żeligowski, prezes parlamentarnej grupy rolniczej, zapytany przez współpracownika Polskiej Ajencji Agrarnej na temat prac grupy, oświadczył, że w łonie grupy nie nastąpiło jeszcze uzgodnienie techniki pracy w parlamencie i w terenie.

„Niewątpliwie dojdzie do tego — mówił pos. Żeligowski — dopiero po Nowym Roku. Wówczas przyjmę bardzo chętnie pana redaktora i jak sądzę, będę już w możności udzielić żądanych, a szczegółowych informacyj. Narazie uzgodniliśmy tylko nasze wystąpienia w Sejmie i w Senacie w kieruku zbiorowych interesów rolnictwa o charakterze zasadniczym. Rozumie pan, że w gronie naszem, w którem zogniskowały się różne sfery rolnicze i bardzo odmienne nieraz poglądy, dążenia i postulaty — wytworzenie wzajemnej zgody i harmonji w pracy musi potrwać czas dłuższy. Wierzę jednak, że zaistnienie takich warunków i takiej atmosfery zrealizuje sie.

—o—

Kronika tucholska

Gwiazdka dla dzieci i przedstawienie teatralne.

Niem. Okoniny. Niecodzienną atracją dla miejscowej dziatwy była gwiazdka, a szczególnie przedstawienie teatralne p. t. „Św. Mikołaj i psotny djablik“, odegrane z powodzeniem przez dzieci szkolne. Z powodu braku sali na miejscu cała ta impreza odbyła się w szkole, gdzie młodzież zbudowała odpowiednią scenę, wykonała stroje i dekoracje.

Salka była przepełniona. Po przywitaniu i przemówieniu okolicznościowem, dzieci popisywały się śpiewaniem kolend i wygłaszaniem wierszyków, a potem odegrały przedstawienie teatralne. Rodzice i goście przyjęli młodocianych aktorów owacyjnemi oklaskami.

Po przedstawieniu na scenę wyszedł „Gwiazdor“, sprawiając dzieciom wielką radość. Po obdarowaniu dzieci podarkami, kierownik szkoły Jan Glaza podziekował obecnym za współpracę, życząc wszystkim „Zdrowych i wesołych świąt“, zakończył wieczór wigilijny.

Młodzież kursu wieczorowego przy pracy.

Nowe Okoniny. Uczestnicy tutejszego wieczorowego kursu, przygotowali poza zajęciami na kursie, przedstawienie teatralne pt. „Bogata wdowa“ dla miejscowego społeczeństwa. Przygotowali nietylko przedstawienie, ale i scenę, dekoracje, kostjumy itp.

Samo przedstawienie odbyło się w II. święto Boż. Narodz. i było nowością dla tut. miejscowości, gdyż już od kilkunastu lat nie było tu żadnego przedstawienia teatralnego. Dla tego też sala była przepełniona, a goście z zadowoleniem wśród śmiechu spędzili wieczór świąteczny.

Po przedstawieniu pan Sumiński miejscowy gospodarz, zaprosił amatorów jak i uczestników kursu do siebie na wspólny towarzyski wieczorek, na którym przy śpiewie i wśród niepowszedniego humoru, bawiono się prawie do północy.

Walne zebranie członków spółdzieli mleczarskiej.

Lińsk. W niedzielę, dnia 29 ub. m. odbyło się walne zebranie członków mleczarni spółdzielczej, na którem dokonano przeglądu gospodarki w mleczarni.

Członkowie z zadowoleniem stwierdzili, że te pierwsze kroki, jakie stawia młoda jeszcze mleczarnia spółdzielcza, są dobre i rokują jej pomyślny rozwój w przyszłości.

Z Pomorza

Strzelanina sylwestrowa.

Toruń. Dnia 31 grudnia ub. roku wieczorem przechodzący ul. Konopnickiej jakiś mężczyzna dał kilka strzałów zdaje się z floweru. Kule wybiły dwie szyby w mieszkaniach na pierwszem i drugiem piętrze pod nr. 12. Na szczęście wypadku z ludźmi nie było. Prawdopodobnie chodzi tu o strzelaninę, urządzną tradycyjnym zwyczajem w noc Sylwestrową.

Włamanie.

Gdynia. Dnia 1 bm. pomiędzy godziną 19—20-tą włamali się nieznani sprawcy za pomocą wybicia szyby w oknie do składu jubilerskiego Alfonsa Zielińskiego w Gdyni przy ulicy Starowiejskiej 16 i skradli większą ilość zegarków złotych i srebrnych i różnej biżuterji. Straty materjalne są znaczne.

Pożar.

Toruń. Dnia 1 stycznia w nocy powstał pożar w stodole Krystyny Eiserle w Wiągu, w pow. świeckim. Spaliła się stodoła z dwoma przybudówkami, wraz z nagromadzonem zbożem, paszą i maszynami rolniczemi. Szkodę ocenia się na kwotę około 40.000 zł. Dochodzenie celem ustalenia przyczyny pożaru w toku.

70-lecie P. T. R.

Lubawa. W tych dniach odbył się w Lubawie uroczysty obchód 70-lecia istnienia Kółka Rolniczego P. T. R. w Lubawie. Po nabożeństwie uczestnicy obchodu w liczbie przeszło 200 osób zebrali się w sali hotelu pod Orłem, gdzie odbył się uroczyste posiedzenie. Zarząd Kółka zdał sprawozdanie z 70-letniej działalności. Kółko Rolnicze w Lubawie zostało założoe 22. 8. 1865 r. Jest to więc drugie z kolei co do starszeństwa Kółko na Pomorzu, pracujące sprawnie dotychczas. Pierwszem bowiem jest Kółko w Piasecznie, pow. tczewskiego, założone w 1862 r.

Podkuwanie koni bez gwoździ

Na wystawie w Lipsku jeden z wynalazców niemieckich zademonstrował podkuwanie koni zapomocą podkowy z klamerkami. Gwoździe w tym wypadku odpadają, co stanowi dużą dogodność i pełne bezpieczeństwo przy podkuwaniu. Poczynione próby w obecności oficerów kawalerji, wykazały, że wynalazek odpowiada w zupełności swojemu zadaniu.

Poczdamska ujeżdżalnia zaprowadziła już te nowe podkuwania koni.

W kilku wierszach

— **Von Ribbentrop,** zaufany dyplomata Hitlera, ma być mianowany ambas. niem. w Paryżu.

— **Na podstawie ustawy amnestyjnej** zostanie zwolnionych z więzień w całej Polsce w dniach 3 i 4 stycznia br. około 20.000 osób.

RUCH STOWARZYSZEŃ

Walne zebranie Sekcji Osadniczej P. T. R. Sekcja Osadnicza P. T. R. zaprasza wszystkich osadników powiatu chojnickiego na walne zebranie, które odbędzie się w dniu 12 stycznia 1935 r. w lokalu p. Jażdżewskiego w Chojnicach o godz. 12-tej zaraz po nabożeństwie. Na porządku dziennym wybór zarządu.

Walne zebranie Kat. Stow. Lud. — Oddział Chojnice odbędzie się w hotelu p. Urbana dnia 12. I. 1936 r. o godz. 15-tej.

Na porządku dziennym sprawozdanie z działalności starego zarządu oraz wybór nowego zarządu.

Płacenie składek pół godz. przed zebraniem. Uprasza się o liczne przybycie członków.

K. S. „Chojniczanka“. W niedzielę, 5 bm., odbędzie się roczne walne zebranie K. S. „Chojniczanka“ w lokalu przy ul. Gdańskiej 1, I. p. o godz. 4 po poł. W razie nieprzybycia liczby członków, przewidzianej w statucie, to jest ⅔, następne zebranie odbędzie się bezwzględnie o godz. 4.30 po poł. tegoż samego dnia. Porządek obrad zostanie ogłoszony w skrzynce klubowej.

Pow. Zw. Ogrodników zawiadamia swych członków, oraz kolegów ogrodników, którzy jeszcze do Tow. nie należą, ażeby zechcieli przybyć na zebrane roczne, celem omówienia spraw ogrodniczych. Zebranie odbędze się 5. I. 1936 r. o godz. 17 w lokalu p. Jażdżewskiego.

Męskie Towarzystwo Św. Wincentego a Paulo. Zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 5 stycznia w klasztorze. O liczny udział prosi Zarząd

Zebranie Emerytów. Związek Stowarzyszenia Emerytów Filja Chojnice w myśl uchwały z dnia 18. 12. 1935 zwołuje wszystkich emerytów, tak zrzeszonych, jak niezrzeszonych na zebranie, które się odbędzie w niedzielę, dnia 5 stycznia 1936 r. o godz. 17-tej w lokalu zebrań pana Betyny, Plac Jagiellońskí.

Z uwagi na b. ważne sprawy obrony stanu i organizacji, uprasza się o liczne przybycie.

Zarząd.

Zebranie Zaw. Związku Drużyn Konduktorskich.

Zebranie „Zawodowego Związku Drużyn Konduktorskich“ odbędzie się dnia 7 stycznia br. o godz. 18-tej w lokalu p. Smeji. O liczny udział prosi Zarząd.

Szanowny Czytelniku
z powiatu chojnickiego!

Czy wiesz,

że Powiatowa Komunalna Kasa Oszczędności w Chojnicach posiada pupilarną pewność — ponieważ za wszystkie jej zobowiązania gwarantuje powiat całym majątkiem i siłą podatkową!

że kapitały własne tej Kasy wynoszą 700.000,— zł!

że wkłady oszczędnościowe złożone w tej Kasie wynoszą ponad 1.400.000,— złotych?

że pomiędzy oszczędzającymi brak Twego nazwiska?

Wobec tego oszczędzaj i przychodź do nas z każdą odłożoną złotówką, a będziesz mógł liczyć na naszą życzliwość, gdy Ciebie kiedyś bieda przyciśnie.

Powiatowa Komunalna Kasa Oszczędności
w Chojnicach - ul. Gdańska 23.

Poznańska giełda bydlęca

Poznań, dnia 31. 12. 1935 r.

Płacono za 100 kg. żywej wagi za:

Bydło	
Woły:	
Pełnomięsiste wytuczone nieoprz.	54—56
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	46—60
Mięsiste tuczone starsze	38—43
Miernie odżywione	34—38
Stadniki:	
Wytuczone pełnomięsiste	50—54
Tuczone mięsiste	46—48
Nietucz. dobrze odżżywionestarsze	40—44
Miernie odyżwione	34—38
Krowy:	
Wytuczone pełnomięsiste	54—56
Tuczone mięsiste	42—48
Nietuczone dobrze odżywione	28—30
Miernie odżywione	14—18
Jałowice	
Wytuczone pełnomięsiste	54—60
Tuczone mięsiste	46—50
Nietuczone dobrze odżywione	38—44
Miernie odżywione	34—38
Młodzież	
Dobrze odżywione	34—38
Miernie odżywione	32—34
Cielęta	
Najprzedniejsze cielęta wytucz.	66—72
Tuczone cielęta	56 - 63
Dobrze odżywione	50—54
Miernie odżywione	40 48
Owce	
Wytuczone pełnomięsiste jagnięta i młodsze skopy	—
Tuczone starsze skopy i maciorki	48—56
Świnie	
Pełnomięsiste od 120 — 150 kg. żywej wagi	90— 94
Pełnom. od 100-120 kg żyw.wagi	84— 88
Pełnom od 80-100 kg. żyw. wagi	76— 82
Mięsiste ponad 80 kg żywej wagi	70— 74
Maciory i próżne kastraty	70 - 74

Z Historji Gimnazjum Państwowego w Chojnicach

BOGUMIŁ HOFFMANN

Cena 1 złoty **Cena 1 złoty**

Książkę wysyła się za uprzedniem nadesłaniem pieniędzy.

Skład główny —

Księg. Dzien. Pomorskiego, Chojnice

Obwieszczenie

Dnia 4 stycznia 1936 r. odbędzie się w Chojnicach, publiczna licytacja ruchomości, a mianowicie przy ul. Człuchowskiej 20, o g. 10-tej 1 zegar stojący, 2 p. spodni (kolor czarny), 19 l atramentu, większą ilość papieru kancelaryjnego i maszynowego oszacow. na 440,— zł.

WINKOWSKI Komornik
1230/35, 1322/35

Korzystajcie z okazji! Wróciłam — sławna chiromantka na życzenie publiczności — Spieszcie! Przyjmuje od godz. 9 — 1, od 3 — 8-mej. Nowe Miasto 10, parter lewo.

Udzielam lekcyi gry na skrzypcach po cenach przystępnych. Mam również dobre **skrzypce** na sprzedaż.

Gruchała,
Marsz. Piłsudskiego 19.

Jeżeli kto poszukuje
stanowiska
posiadłości
mieszkania
hipoteki
znaleźć to może
za pomocą ogłoszenia drobnego w
w Dzienniku Pomorskim

DZIEŁA
BROSZURY
CZASOPISMA

w językach: polskim, francuskim, angielskim, niemieckim

PLAKATY

wszelkich rozmiarów i we wszelkich kolorach

PROSPEKTY
LISTOWNIKI

jedno i wielobarwne

ASYGNATY - RACHUNKI
KOPERTY - POCZTÓWKI

jak i wszelkie druki dla handlu, przem. i rolnictwa wykonuje gustownie szybko po cenach konkurencyjnych

Drukarnia Dziennika Pomorskiego

SKŁADU

małego w dobrem położeniu możliwie z przylegającem mieszkaniem, poszukuje się zaraz. Zgłosz. do eksp. „Dzien. Pom." pod „Skład".

Mieszkanie 2 pokoj. z kuchnią zaraz do wynajęcia. Warszawska 3.

Zaginione weksle blanko po 100,— złotych płatne 8. 2. i 28. 2. 1936 r. wystawca H. Jednoralski, Chojnice **unieważniam** Aszer i Wald.

Dziewczyna z gotowaniem do wszelkich prac domowych może się zgłosić zaraz. Człuchowska nr. 10, I ptr.

Urzędnik poszukuje — **mieszkania** 2 pokojow. z kuchnią. Zgł. do eksp. „Dz. Pom." pod „K. B."

Zmiana warunków dostawy prądu i gazu.

Powołując się na ust. ostatni str. 3 warunków dostawy prądu i gazu przez Zarząd Miejski w Chojnicach uchwalonych w dniu 16. IV. 1934 r. Magistrat na posiedzeniu w dniu 12 b. m. uchwalił rozszerzyć brzmienie warunków przez dodanie (na str. 4 ust. ostatni) klauzuli:

„Dla wszelkich sporów jedynie właściwe sądy w Chojnicach". Klauzula ta nabiera dla wszystkich bez wyjątku konsumentów którzy w międzyczasie nie zgłosili zaprzestanie pobierania prądu i gazu na nowych warunkach po upływie 8 dni od daty ukazania się niniejszego ogłoszenia mocy obowiązującej

Chojnice, dnia 24 grudnia 1935 r.

Za burmistrza
kier. oddz. rach. - kas.
Kłos.

Place budowlane —

przy przyszłej rozbudowie miasta o wielkiem znaczeniu
przy Szosie Gdańskiej

na bardzo korzystnych warunkach oddaje **Juljusz Schreiber**

Mistrz kowalski — poszukuje posady od 1-go kwietnia 1936 r. lub wydzierżawienia kuźni. Jan Wera, Lipienice, poczta Chojnice.

Zgubiono — srebrny damski zegarek branzoletkowy w drodze z kościoła do pl. Królowej Jadwigi. Uczciwy znalazca zgłosi się za wynagrodzeniem: Plac Królowej Jadwigi 4, I p.

KINOTEATR „NOWOŚCI" Telef. 88
poez. seansów o godz. 8,15
w niedz. i święta o 1 8,15

W piątek, dnia 3 i w sobotę 4 bm.
Piękny romans filmowy pod tytułem
„Królewski kochanek"
Przepych wystawy, ciek. treść, humor, pogoda, dowcip

W rolach głównych:
Claudette Colbert i Fredric March

FORMULARZ

UMOWA
O NAUKĘ W RZEMIOŚLE

WYDANY PRZEZ IZBĘ RZEMIEŚLNICZĄ W GRUDZIĄDZU

PROWADZI STALE NA SKŁADZIE —

KSIĘGARNIA DZIENNIKA POMORSKIEGO